

Zarandul

ORGAN INDEPENDENT — CULTURAL, ECONOMIC ȘI DE INFORMAȚII — DIN VALEA CRIȘULUI ALB

APARE SUB CONDUCEREA UNUI COMITET
REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
BRAD

ABONAMENTE: 100 lei anual, 6 luni 60 lei
Instituții și bănci 150 lei
Muncitorii minieri și muncitorii agricultori 50 lei

APARE ÎN FIECARE JOI

Redactor responsabil: G. E. CAMBER

Zarandul și revizionismul

— Manifestarea conștiinței naționale în Zarand —

Prăznuirea zilei de 1 Decembrie, ziua care simbolizează scuturarea pe vecie a jugului robiei noastre politice, economice și culturale, — este conturbată în ultimii ani de așa zisele manifestații antirevizioniste. Răvnirea dușmanilor noștri seculari de a ne muta hotarele țării, — în paguba noastră și în folosul lor, — ajutată de necunoașterea stării lucrărilor din partea unor cărturari din apus, zăpăciți de cărțile și mărturiile mincinoase, pe cari le împrăștiie unghurii împotriva noastră, fac ca bucuria noastră să nu fie întreagă, fruntea să nu fie senină, nici sufletul liniștit. Cu ocazia fiecărei aniversări, trebuie să ne afirmăm dreptul de stăpânire desăvârșită și vecinică, asupra gliei stropite cu sudoria muncii noastre, îngrășate cu sângele și trupurile înaintașilor și străbunilor noștri.

Deși dreptul nostru e tăgăduit numai asupra pământului mai apropiat de hotare, totuși Români buni, de pretutindeni, tresar când aud, că poate fi primejduită orice palmă din pământul sfânt al țării noastre. Această teamă este poate mai simțită aici în acest colț de pământ străbun, aici în Zarandul nostru, ținutul cu cel mai frumos trecut românesc, dintre toate unghiurile desrobite ale țării.

Se vorbește tot mai mult în timpul din urmă despre moji, și multe se mai pun la cale pentru ei, sau în folosul lor. Și bine se face. Dar se face o greșală, când se consideră că face parte din moji, întreagă populația românească, care locuiește în jurul masivului muntos dintre județele Alba, Hunedoara, Arad, Bihor, Salagiu, Cojocna și Turda Arieș. Deoarece adevărații moji locuiesc numai în regiunea Sud-estică a Munților Apuseni.

Zarandul e vecin cu această regiune a moșilor, fiind situat spre Sud de ea.

Cine a avut prilejul de a călători în mai multe părți ale țării și va fi făcut asemănare între diferitele tipuri de Români, îi va fi rămas cu certitudine întipărit în memorie expresia atât de caracteristică a feții Românilor din Zarand. — Fire blândă și disciplinată, dar conștientă de drepturile sale, are Zărândeianul. — Este bun răbduriu și înțelegător, dacă îl lași în pace, sau dacă te porți omenește cu el; însă e dârz fără păreche și neîndurat cu cel ce îi calcă sau nesocotește drepturile.

Ideea de libertate la Românul zărândeian a procedat în mod firesc, conștiința națională. De aceea istoricul obiectiv și conștiințios va trebui să constate, că cele mai multe mișcări de afirmarea drepturilor etnice, sociale, politice și economice, din toate vremurile, au pornit din acest Zarand și nu dela moji. — Glasul conducătorilor acestui popor sărac, zdrănjos de sărac, dar cu conștiința demnității de om trează și plin de inimă, totdeauna a avut răsunet în sufletul său. De câte ori momentele istorice au cerut, acest neînfricat popor a riscat totul: tihnă, avere și viață,

pentru afirmarea sau apărarea dreptului său primejduit. Revoluția lui Horia, a lui Avram Iancu, ne mai vorbind de ceea ce recentă și premergătoare unirei, în Zarand s'au zemislit. Zărândeianii au organizat legiuni și regimente și au plecat fără precupețire, ca să se jertfească pentru scopuri nobile, frumoase și folositoare întregului neam românesc.

Zărândeianii au știut aduce și pentru școală și cultură sacrificii, de cari nu au fost capabili Români subjugăți, din nici o parte. Sufletul său generos și plin de avânt a învins sărăcia, înființând, — grație conducătorilor e pe vremuri, — Gimnaziul din Brad, întreținându-și școlile primare și întemeind o viață familiară morală și armonică. Frații lui, Români bănățeni, bogați, cari nu au cunoscut mizeria ca zărândeianul, nu au fost capabili de sacrificiile materiale și morale, de cari a dat dovadă crișanul.

Ne aducem aminte de curajul civic,

cu care și exterioriza convingerile politice, la alegerile de deputați în Parlamentul din Budapesta și de avântul cu care își manifesta sentimentele românești de câte ori i se da prilej disprețuind toate tentațiile și disconsiderând amenințările, ce le intimpina.

Cărturarul zărândeian de azi, și în special generația mai tânără cuprinsă de ambiții de a ajunge cât mai repede „conducător de masse“, nu cunoaște calitățile poporului în mijlocul căruia trăiește, nu-și dă seama de căldura și curățenia sufletească care a stimulat pe conducătorii din toate vremurile al acestui popor la fapte și atitudini mărețe, cari ne fac cinste.

Iată ce ne leagă de acest pământ, iată de ce nouă nu ni-l teamă de nici un revizionism. — Dacă pretutindeni legătura dintre poporul românesc și pământul care-l stăpânește va fi așa de strânsă și indistructibilă ca și în Zarandul nostru, nici nu vom mai avea trebuință de a organiza manifestații anti-revizioniste, ci vom spune respectat dușmanilor, să poftescă să se atingă de hotarele noastre, dacă voiesc să ne mai cunoască!

ION GHIȘA

Președ. Ligii Antreviz.
din Zarand.

Generalul I. FLORESCU

Cruda și tirana moarte, a răpit Neamului și Țării pe unul din cei mai aleși fii ai ei, pe Generalul Ion B. Florescu.

În timpul marelui război, am avut fericirea și norocul să fiu adjutantul acestui mare general, pe când era atașat militar al României la Roma. În aceste clipe grele, când miile și zecile de mii de prizonieri români, aflați în captivitatea italiană, cereau cu insistență trimiterea lor pe front, acest mare animator și soldat desăvârșit, muncea și alerga zi și noapte, pentru izbândirea cauzei noastre sfinte. El nu vedea nici o piedică în cale și, cu inteligența de elită, afla soluții prompte și eficiente.

Fiu de General al cărui nume ilustrează istoria țării noastre, pe unde trece, în fecunda-i carieră, lasă o frumoasă dără de lumină. Care voluntar român din Italia n'a cunoscut pe Dl. Colonel Florescu, părintele voluntarilor?

Acei, dintre foști lui colaboratori, cari alături de figura lui impunătoare și plină de bunătate am cutreerat Italia în lung și în lat, având de scump tovarăș pe neînfrântul Leu dela Șişești — părintele V. Lucaci, dispărut și el, — aceia ne putem da seama, ce muncă titanică a desvoltat acest mare Român, în cele mai critice momente pentru scumpa noastră Românie.

Mi-aduc cu profundă duioșie aminte de un episod petrecut în acele clipe mari și sfinte.

Pe când inspectam, din ordinul regretatului meu șef, unitățile noastre, cantonate în Castelele romane din apropierea Romei, mai mulți ostași voluntari mi se plâng, că preotul Constantin Lucaciu, (fratele lui Vasile Lucaciu) face propagandă printre voluntari, să treacă la catholicism.

Raportând imediat cazul Colonelului, (defunctului General) acesta chiamă la sine pe preotul C. Lucaciu, mort și el, și-i spune militărește: „Părinte, D-tale îți arde acum de catholicism, când România sângerează din atâtea mii de răni!? Să părăsești imediat pământul Italiei și să-ți ceri iertare lui D-zeu, că România un te poate ierta“.

Mi s'a umplut ochii de lacrimi la auzul acestor cuvinte, cari cădeau ca niște schije de șrapnel.

Dacă numele voluntarilor români, cari au luptat la Piave și au zdrobit hidoasa hidra cu două capete, au fost pomenite cu elogiul de generalii Italiei, o mare parte a acestor elogiul se cuvîn, fără îndoială, marelui dispărut: Generalul Florescu.

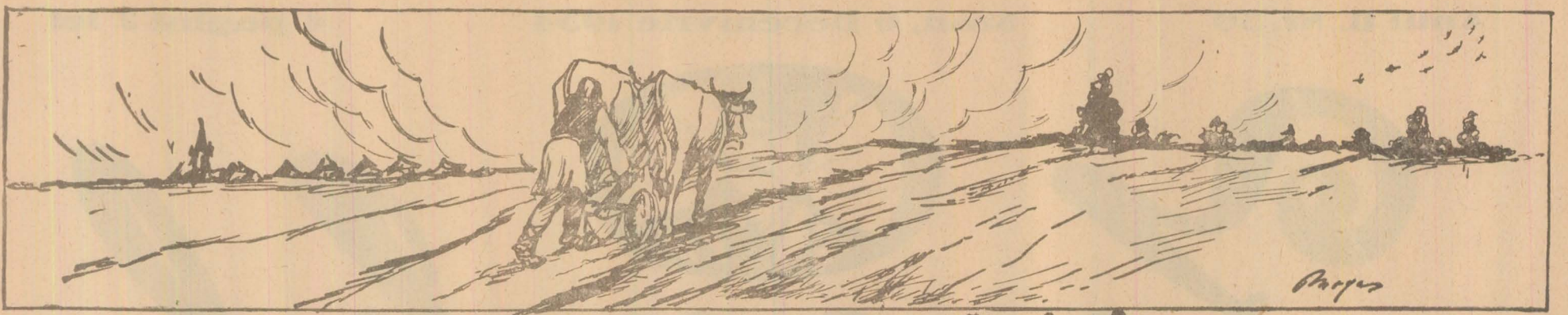
Decorațiile cari împodobesc piepturile noastre și puse de mâna lui, pe piața Disiena din Roma, în fața generalilor întregii Antante, mărturisesc vrednicia acestui desăvârșit ostaș și Mare Patriot.

În calitatea mea de fost printre cei dintâi ofițeri români voluntari în Italia și în îndoita calitate de fost adjutant al marelui dispărut, aduc atât în numele meu, cât și al camarazilor mei, ofițeri, subofițeri și trupă, cele mai profunde omagii de recunoștință și ne închinăm cu toată pietatea și smerenia în fața mormântului vrednicului ostaș General Florescu.

Fie-i țărâna ușoară.

PETRE UGLIȘ

fost ofițer voluntar în Italia.
Senator de Arad.

— DE-ALE PLUGĂRIEI —

Insemnătatea creșterii vitelor

(Urmare)

Am arătat în numărul trecut al „Zarandului“, cât de înapoiați suntem noi în privința creșterii vitelor față de alte țări, mai ales față de Danemarca și am promis, că voi arăta calea de urmat, pentru a putea ajunge și noi în aceeași stare. Am fi mulțumiți, dacă am putea produce cel puțin jumătate cât Danemarca. În Danemarca oamenii sunt mult mai luminați ca la noi. Ei au pus știința și cooperarea în slujba creșterii vitelor. Astăzi sunt în această țărișoară cu pământ sărac 1360 de lăptării cooperative și numai 300 lăptării necooperative. Fiecare cooperativă are cam 150 de membrii capi de familie, cu 1100 vaci, ceea ce înseamnă cam 7 vaci de lapte de fiecare casă. Gospodinele mulg laptele și îl pun în uliță în vase. Căruța cooperativei vine și le ia. La sfârșitul săptămânii, fiecare om primește banii pentru laptele vândut. Nimeni nu se gândește să-și înșele tovarășii.

Cooperativa are clădirile și mașinile trebuincioase pentru prefacerea laptelui în unt și în brânzeturi. Ea își angajează unul sau mai mulți specialiști în creșterea vitelor și în prelucrarea laptelui. Specialistul dă toate îndrumările, cari sunt ținute cu sfințenie. El alcătuiește porțiile de hrană, pe cari trebuie să le primească fiecare vacă în parte. El face controlul laptelui și al untului. La fiecare trei săptămâni trece pe la fiecare gospodar și cântărește seara și dimineața laptele muls și grăsimea găsită în el, pe cari le notează în registru. Tot el poartă un registru mare, în care sunt trecute toate vacile cu numele și numărul lor. Acest număr este bătut pe un fel de cercel, care se prind pe urechea vacii. În registrul acesta sunt trecuți părinții, moșii și strămoșii vacii, cu toate părțile lor bune și rele. De asemenea se trece în registru și laptele care îl dă fiecare vacă, bogăția lui în unt, data când se nasc vițeii și greu-

tatea lor, cu un cuvânt tot ce trebuie știut despre o vacă. Vițeii și tăurași de prăsilă nu se țin decât de la vacile cele mai bune de lapte și cari au părinții și moșii de asemenea buni producători de lapte. Primele registre se țin de la 1870. Pe atunci o vacă dădea în mijlociu 1300 litri lapte pe an (mai puțin ca ale noastre azi). La 1900 o vacă dădea deja 2200 l. lapte iar la 1929 (abia după 30 de ani) 3250 l. În total Danemarca mulge 5 miliardé litri lapte pe an.

N'am putea și noi urma pilda Danemarcei? S'au făcut deja câteva încercări de acest fel. Acolo unde au conducători pricepuți, harnici, cu tragere de inimă și mai ales cinstiți, au dat roade peste așteptări. Însă oamenii cei mulți nu înțeleg rostul și binefacerile cooperativei. Cineva a voit să adune într-o cooperativă pe toți lăptarii din jurul Bucureștilor. N'a fost chip, deoarece cooperativa nu primea laptele amestecat cu apă. Când au fost sfătuiți să mai bage și puțin lapte în apa care-o vând, au luat pe vorbitor la bătaie.

Lăptăriile cooperative s'ar putea organiza la noi pe comune sau pe mai multe comune. Toate dintr'un județ să aibă o federală, și pe țară o centrală. Lăptăria cooperativă ar avea scop îndoit: de-a valorifica laptele și de-a îmbunătăți vitele noastre.

Îmbunătățirea nu trebuie să meargă numai în direcția producerii laptelui. Trebuie să îmbunătățim vitele noastre și în ce privește producția de carne. În această privință Germanii ne dau sfatul următor: să creștem vite care cresc iute și să le îngrășem atunci când sunt tinere. Cu cât îmbătrânesc, cu atât se vând mai fără preț și se îngrășe mai greu, mai cu cheltuială.

Să pornim la lucru cu gând curat și Dumnezeu să ne ajute!

Prof. MARTIN IOAN

Scrisoare către săteni

(Urmare)

Avem de toate și cu toate astea ducem lipsă de toate. Pentru ce aceasta? Nu suntem atât de mult de vină, s'o spunem curat: Nu știm ce să facem cu ele. Știm una și atâta: munca câmpului și iar munca câmpului și mai știm încă să umblăm după funcții. Nu știm meșteșuguri, nu știm să facem negoț, nu știm să ne folosim de bogățiile din pământ, ni-e frică de mașini, fugim de fabrici, trăim la pădure, muncim pentru alții. O, de le-am ști și am voi să le facem și pe astea, ce bine ar fi de noi! De străini n'am mai avea nici o nevoie. În satul nostru am găsi de toate. Noi înșine ne-am face tot ce ne trebuie. Și neavând pe ce da paralele, am mai da și noi înainte. Din ce ne-ar prisosi, am pune de o parte. Și fiecare dându-și obolul, am putea strânge împreună toți oamenii satului o avere bunicică. Aceasta ne-ar servi la nevoi, în caz de secetă, de lipsă de bucate, de războiu, etc.

Să învățăm și noi meșteșuguri. Să fim

și noi croitori, cismari, cârciumari, băcani, bancheri, librari.

Românul e deștept și învață totul repede și bine. Numai cu cartea n'o să facem treabă.

Iată ce de cărțurari sunt care n'au ce mai face. Să ne deșteptăm dar și noi. Să căutăm să ne facem totul prin noi și din ale noastre. Să nu mai avem nevoie de nimeni. Să nu mai ajungem la mâna străinului, care ne stoarce și ne face zile amare în țara noastră. Atunci străinul, ne mai având ce face, va fi nevoit să

Bon No. 6.

Zece bonuri de acestea dă drept posesorului la un anunț gratuit de 10 cuvinte la „Mica publicitate” din gazeta noastră.

ne lase în pace, pe noi într'ale noastre, ne-supărați în liniște.

Când vom avea totul al nostru și de noi făcut în casă, afară, pe noi, îmbrăcăminte, încălțăminte, unelte de muncă, lucruri de ale casei, meșterii noștri, fabricile noastre, negoțul nostru, atunci vom fi fericiți, bogați, stăpâni pe noi și pe ale noastre, Români în țară românească. Lipsă mare nu vom mai îndura, muncă grea și fără spor nu vom mai duce, și iarna la gura sobei, când gerul strânge afară și crivățul urlă năbădlos, când țarinele se odihnesc sub grămada nemiluită de zăpadă, cu copilașii alături vom lucra meșteșug prețios, în casă, la adăpost, nu vom duce grijă de nimic și vom fi fericiți.

La lumina caldă din vatră femeii: noastre vor întinde cergile, vor toarce fuioarele, vor țese lână și vor coase cămăși, surtuțe, zeghi, căciuli, să avem de îmbrăcăminte și fetițele vor alege ii minunate cu care să ieasă de sărbători la horă; vor lucra velinițe, așternuturi, perine alese și tot ce le-o trebui să aibă gata de măritat.

Iar noi ne vom croi încălțăminte, chimire cu flori pe ele, vom lucra scaune frumoase pentru case, mese și dulapuri bune, vom mai face și alte lucruri pe cari să le vindem, să luăm parale, să mai cumpărăm și câte o carte bună de citit și să mai punem și ceva de o parte pentru zile de bătrânețe și pentru zestrea fetelor.

Petre Popescu-Delin

Din „Valea Hațegului“

Cerc cultural. Cerc cultural Bucova a ținut ședință în comuna Pănciușești.

Lecția practică a făcut-o inv. Miron și a fost declarată de reușită. A vorbit Dl. inv. Beg Andrei despre „Metoda centrelor de interes” de Radu Petre, obținând din partea colegilor aprobări unanime și călduroase.

Dl. președinte Gh. Berzunțeanu a vorbit sătenilor despre „Imprumutul de înzestrare a țării”, stârnind admirația publicului adunat în număr foarte mare, în special pentru limbajul popular și ideile sale originale.

Politice. M. Onor. Vasile Berinde, membru al partidului național-fărănesc și preot în comuna Bucova și-a dat demisia din acest partid. Din mai multe motive se crede să se va înscrie la național-liberali.

Condamnat: Individul Albușescu Ioan din comuna Bucova a fost condamnat de către Tribunalul Deva în ziua de 26 Noembrie la o lună închisoare pentru provocare de leziuni corporale grave. În ziua de 27 Noembrie a fost condamnat de către Judecătoria Hațeg la amendă de Lei 700 pentru calomnie.

Atențiune!

Atențiune!

Abonamentul la „ZARANDUL“

pentru săteni și muncitori e numai 50 lei pe an!

Abonați-o căci e cea mai eficientă gazetă, ce apare în țara noastră.

Renoirea
lozurilor se face
până'n 10 Dec. la
LIBRĂRIA „ZARAND” Brad.

HITLER

Cine n'a auzit de omul acesta, care a schimbat directivele Germaniei actuale? Dar câți vor fi aceia cari cunosc copilăria, adolescența, ascensiunea și scopurile acestui conducător?...

Adolf Hitler s'a născut la 20 Aprilie 1889 la Braunau în Austria, din părinți modești, pe cari a avut nefericirea să-i piardă la o vârstă încă plăpândă. În ciuda destinului acest copil al suferinței, înfrățit cu însăși glia germană a simțit durerile și bucuriile ei. Devenise serios și într-o zi — dându-și seama că plânsul și regretele nu-i vor potoli foamea — s'a îndreptat spre Viena, unde spera să obțină de lucru.

Ce decepții a întâmpinat în cetatea cântecului și a flirtului, unde toată lumea era veselă și nepăsătoare? Câtă durere a trebuit să acumuleze, când fărâmat de foame colindă fără țintă bulevardele populate? Toate ofertele cereau cunoștințe de specialis, așa că micul Adolf a fost forțat să între ca ajutor la un maestru zugrav. La vârsta de 20 ani devine maestru zugrav, dar în intervalul de timp mizeria fizică și morală îl determinaseră nu arareori să apostrofeze cu vehemență organizația socială. La această vârstă vede clar în jurul său și se instalează la München, unde frecvențează toate întrunirile publice socialiste, dar își dă perfect de bine seama de manevrările organizațiilor marxiste. Studiază teoriile social-democrației, dar observă și aici, otrava din presa evreiască.

Marxismul l-a pus pe gânduri și cum știa că în spatele acestuia e judaismul, a jurat moarte acestuia. Cu această ură neîmpăcată, zugravul dela Braunau a plecat în războiu, unde a protestat cu vehemență contra măcelului. Rănit, la 7 Octombrie 1916, este trimis la spitalul Beelitz și după vindecare trimis într'un regiment de rezervă. Aici a cunoscut manoperele și trădările Evreilor, lași și fricoși. Trimis din nou pe front este gazat și într-o singură-tate dezolantă își plânge în taină amarul.

Nu știa ce va însemna pentru el sfârșitul războiului, fiind stingher, fără părinți, fără soție, fără un cămin stabil și chiar fără nici un sentiment?!

S'a sfârșit războiul și o viață nouă trebuia să pulseze în vinele lui Hitler! La toate întrunirile publice lua parte și vorbea, extaziind pe spectatori, care-l răsplăteau cu neîntrerupte aplauze. Germania se afla într-o stare confuză și fără o direcție stabilită. Hitler a crezut că e timpul, are dreptul și datorita totodată de a contribui la ridicarea patriei sale.

În Maiu 1919, Gottfried Feder, un camarad, remarcându-i talentul oratoric l-a atras într'un cerc de șase tineri, cari preconizau o doctrină nouă, bazați pe un naționalism integral și ura contra străinilor și în general a Evreilor. Reforma acestor tineri conținea 25 de puncte și a provocat râsul tuturor factorilor primordialii din viața statului, dar această reformă a fost programul partidului național socialist muncitoresc german. S'au convocat adunări peste adunări, cari la început nu erau prea populate, dar mai târziu când numărul aderenților s'a înmulțit enorm, a început o luptă acerbă între partidul acesta și cel comunist.

În timpul acestor busculade s'au produs adesea, vărsări de sânge, cari au dus la condamnarea lui Hitler. În închisoare și-a scris gândurile sale (Mein Kampf) și și-a oțelit forțele.

Succesul acestui bărbat se datorește nu numai întransigenții în lupta ce s'a angajat și oratoriei sale, ci și simțului psihologic și a îndrăsnelii. Tot programul hitlerismului s'a cristalizat în următoarele puncte: Lupta contra Evreilor, marxismului, străinilor și a capitalismului.

Lovitura cea mai neașteptată o dă Hitler după ce iese din închisoare, când în anul 1930 reușește să introducă în Reichstag 107 deputați nazisti. Numai acum a început furtuna în Parlamentul german, natural între hitleriști și comuniști. Încep tot mei insistente manifestații pentru Hitler. Mișcarea ia proporții tot mai mari și curentul este tot mai agresiv, iar lovitura de trăsnet se produce în Iulie 1932, când 13 milioane de suflete întind brațele spre Hitler, ca și spre un salvator. Totuși Hitler nu poate domina situația având pretenții prea ridicate, iar Hindenburg menținându-se într'o încăpățănare persistentă. În 28 Ianuarie 1933 generalul demisionează și Hitler este numit Cancelar, secondat de Von Papen, Hugenberg, Seldte, Goering, Frick și Goebbels. Peste 17 milioane cetățeni s'au pronunțat pentru Hitler în 5 Martie și trimful este asigurat, iar victoria definitivă.

După această lovitură se pun bazele

unui nou program, contra căruia luptă marxismul, parlamentarismul și capitalismul.

O nouă problemă socială se ivește la orizont și anume: rassismul, dela care provin boicotul contra Evreilor și inobilarea rasei germanice.

Realizările regimului hitlerist au făcut deci transformări atât în domeniul economic, financiar și spiritual, cât și în domeniul economic, financiar și spiritual, cât și în domeniul fizic.

Toate cărțile evreiești și cele considerate ca imorale au fost arse, evreii (în general somitățiile expulzați, iar magazinele lor boicotate. Oameni de talia lui Einstein au fost considerați ca nulități. Sindicatele marxiste au fost desființate și au fost trecute sub conducerea și îndrumarea național-socialiștilor.

Hitler ține astăzi în mâinile sale viitorul

a 65 milioane oameni și din umilul zugrav pieritor de foame, în care mocnea ura contra celor ce trăiau în belșug a ajuns c ncelarul și stăpânul Germaniei. Orice critici s'ar aduce lui Hitler, un fapt trebuie remarcat: „Ascensiunea acestui om simplu și mâna tare cu care conduce”. Privir le noastre stau pe loc de prezent, cu toate că o cunoaștere amănunțită ne e necesară pentru a vedea clar rosturile și scopurile celor trei curente, a căror politică amenință Europa, adică: comunismul, fascismul și hitlerismul.

Copilul Germaniei este admirat în ascensiunea sa atât timp cât va fi util păcii și omenirii, printr'o armonie generală și prin colaborări reciproce, dar toate acestea sunt atât de problematice, când hitlerismul are atâtea revindecări. Problema Sarre e punctul nevralgic al păcii universale imediate și un obstacol forte a lui Hitler.

AUG. ILIEȘIU
student.

Sfințirea troiței din Ribița

Duminică în ziua de 2 Decembrie a. c. a avut loc sărbătoarea sfințirii Troiței, din comuna Ribița, ridicată în amintirea țaranilor morți în ziua de 3 Noemvrie 1784, conduși de căpitanul Crișan, în luptă cu nemeșii Unguri. În această luptă care a ținut de dimineața până seara, la asfințitul soarelui, s'a distrus puterea nemeșească din Zarand, susținută de puternica familie Ribiczei. Sfințirea s'a făcut într'un cadru sărbătoreț, luând parte toți locuitorii comunei, împreună cu conducătorii lor firești, preotul și învățătorul. La serbare au luat parte elevii liceului ort. rom. „A. Iancu” din Brad, însoțiți de profesori lor de sub conducerea directorului C. Ciocan. Corul elevilor de sub conducerea dl. profesor Gheorghe Părvu, a cântat însuflețite cântări patriotice. Dl. profesor Cornel Rusu a rostit o frumoasă cuvântare arătând situația Românilor din Ardeal de sub stăpânirea Ungurească, greutățile ce trebuia să le îndure Românul, care trebuia să lucreze 4—5 zile pe moșia nemeșului unguresc. Acest lucru nu era deajuns dacă era săvârșit de capul familiei, ci toți membrii familiei trebuiau să lucreze la curte. Copii să păzească turmele de vite, iar femeile să îndeplinească anumite munci pentru Domna nemeșului. Aceste greutăți nu le mai puteam suporta Românii. Incurajați de sentimentele de bunăvoință ale Impăratului Iosif II, Românii hotăresc să se răscoale în anul

1784. În fruntea răsculaților se pun Horia Cloșca și Crișan, trei țărani, fără multă carte dar hotărâți să schimbe traiul neamului lor cu prețul vieții. Răscoala începe din Zarand, vestit întotdeauna pentru luptele naționale împotriva ungarilor. Troița aceasta să fie un indemn și pentru noi de a lucra pentru binele neamului, să trăim în aceeași credință în care au murit martiri din 1784, cari au fost trași pe roată. Numai trăind în credința lui Horia, Cloșca și Crișan vom reuși să învingem greutățile ce ne stau în cale. Dușmanul neamului românesc este și astăzi, aceeași ca și la 1784. Ungurul, care nu poate uita traiul bun și viața ușoară ce a dus-o în Ardeal. Ar vrea să ajungă din nou stăpân asupra Ardealului. Să ne întărim credința și să ne înarmăm brațele, pentru a fi gata în orice moment de luptă, când țara va avea nevoie de sacrificiile noastre.

Dl. dr. Ioan Radu, președintele comitetului de inițiativă, pentru sărbătorirea a 150 de an dela revoluția lui Horia, Cloșca și Crișan, arată cum s'au adunat sumele pentru ridicarea Troiței din ținutul Zarandului, și predă acest monument simplu, prin aspectul lui, dar mare prin faptele importante ce le arată, în grija autorităților comunale, pentru ca să-i poarte grija ce trebuie să se poarte unor astfel de lucruri, cari stau la baza României de astăzi.

C. D. R.

Știri de tot felul

— La împrumutul de inzestrare al țării, soc. „Mica” a subscris suma de 10 milioane lei.

— Luni 3 Decembrie c. s'a ținut în București, congresul partidului Național-Liberal de sub președinția d. G. Brăteanu. Cu această ocazie șeful partidului a făcut importante declarații politice.

Totodată au protestat contra hotărârii guvernului de a prelungi starea de asediu și cauzura.

— JOI, va sosi la Deva d. ministru Mitiță Constantinescu. Cu aceasta ocazie membrii din comitetul partidului liberal vor fi întruniți în capitala județului nostru.

— Ne vine știri din Budapesta că studenții unguri au hotărât, într'o consfătuire a lor, să manifesteze împotriva Micii înțelegeri.

— Săptămâna trecută, Vineri 30 Nov., a înecat din viață încă un om însemnat al țării noastre: Cincinat Pavelescu, epigramistul fin, scriitorul lauriat al premiului național, din ani trecuți. Rând pe rând ni se duc oameni mari ai țării noastre...

— Guvernul a hotărât desființarea organizațiilor comuniste și oprirea pe viitor a apariției ori căruși articol cu caracter comunist.

— Din cauza noului regim de import-export au început să se urce prețurile la toate mărfurile de import. De exemplu numai în câteva zile prețul bumbacului s'a urcat dela 360—370 pachetul, la 500—530 lei. Se așteaptă ca să ia noi măsuri guvernul, pentru a nu produce un nou dezechilibru pe piața internă.

Înțepături

La revista „DACIA”, care va apare în curând la Deva și-au anunțat colaborarea numeroși oameni politici.

Dacie!

Abia apari

Și iar iești

Năvălită de barbari

M. I.

Ziua Unirii la Brad

Anul acesta, ziua de 1 Decembrie — aniversarea unirii Ardealului cu Patria mamă — sărbătorită la Brad cu deosebită amploare, a fost ca un elocvent răspuns — adăugat la sutele de mii de alte glasuri românești — la agitațiile deșănțate ale revizionistilor maghiari și la zângănitul de arme cu care dânsii încearcă să ne tulbure liniștea la hotare.

În dimineața acelei zile noua biserică românească a Bradului, a adunat sub bolta ei iradiind de lumina bogată a unui soare sărbătoreț, toată suflarea românească din localitate, de la copiii de școală, până la autoritățile civile și militare, acestea din urmă aducând serbării pentru prima oară în ținutul acesta, prestigiul uniformelor strălucitoare ale corpului ofițeresc al garnizoanei. Într'o solemnă reculegere s'a oficiat obicinuitul Te-Deum, de către un sobor de preoți, în frunte cu protoereul Zarandului I. Indreiu.

După terminarea serviciului divin, toată lumea prezentă s'a îndreptat spre sala de festivități a liceului „Avram Iancu”, unde s'a desfășurat — într'o atmosferă de însuflețire aleasă — un bogat și artistic program patriotic, executat cu mult elan de elevii liceului local.

Au fost mult gustate cântecele vitejești interpretate de reputatul cor al elevilor, sub conducerea neobositului profesor de muzică, d. Gh. Părvu.

Până în fibrele sufletești cele mai adânci au mișcat, pe ascultători, inspiratele versuri ale poetului Aron Cotruș: „Din ciclul lui Horia”, recitate cu o desăvârșită dicțiune de elevul Al. Macra.

O demnă complectare a serbării a însemnat cuvântarea d-lui prof. V. Ghibedea, de la liceul din localitate, care într'o formă deosebit de aleasă a știut să spuie lucruri atât de interesante și mișcătoare despre spiritul serbătoririi Unirii și însemnătatea ei.

Într'un cuvânt serbarea românească a Brădenilor, de la 1 Decembrie, a fost o devărată împărtășire pentru zile mari, cari ar putea să vie, dar pe cari le așteptăm liniștiți și întăriți sufletește.

Gh. Minovici

Săptămâna politică

Situația politică generală

Suntem abia la începutul sesiunii parlamentare, dar se anunță o luptă politică din cele mai vițelioase.

Liberalii, cari formează majoritatea parlamentară, sunt divizați în două grupe: bătrânii, cari stau în jurul d-lui Dinu Brătianu și tinerii cu grupul așa numit „Părerii Libere” stau în jurul d-lui Tătărescu, care deși tânăr, dar s'a dovedit a fi, un abil mânuitor al manevrelor politice. D-sa a avut o înțelegere cu opoziția și mai ales cu Național-Tărăniștii, cari l-au ajutat în rândul trecut de a mai rămânea la guvern; dar d-l Dinu Brătianu căruia nu-i prea convine situația actuală, a împins lucrurile mai departe, provocând pe Național-Tărăniști prin raportul Skoda, astfel în cât aceștia au deslănțuit un adevărat asalt, asupra guvernului, înscriindu-se la discuția Mesagiului, pentru a ataca guvernul. Situația la Național-Tărăniști cari mai până ieri și ei erau divizați între Maniști și Vaidiști, prin împăcarea celor două tabere, situația în partid, s'a mai limpezit și mai cu seamă, atacurile Liberalilor i-a solidarizat, astfel că lupta parlamentară care începe, va fi cât se poate de inversunată. Iorgiștii și argetoianii în parlament vor fi alăturați de guvern, în ce privește afacerea Skoda.

Averescanii și cu d-l Iorga se pare a fi făcut o înțelegere, în vederea unei viitoare guvernări. Averescanii au și început o aprigă campanie electorală pe la sate.

S. T.

Partidele politice și concluziile în raportul Skoda

Viața politică a țării noastre de vre-o 6 luni este dominată de afacerea Skoda. Toată lumea știe că opoziția Național-Tărăniștă pe când guvernă, a încheiat un contract cu casa Skoda, pentru înarmarea oștirii. Svonindu-se că prin încheierea acestui contract s'ar fi păgubit statul cu milioane, s'a constituit o comisie de parlamentari, cari să ancheteze cazul și care a ascultat peste 100 de martori și au făcut un dosar de 1400 pag. Raportorul acestei comisii a fost desemnat d-l dep. Bentoiu, care în concluziunile raportului a adus grave invinsuri unor fruntași Naționali-Tărăniști, din care cauză s'a deslănțuit un adevărat războiu între cele două partide, acuzându-se reciproc unii pe alții. Până în prezent, nu se poate desprinde nimic precis; guvernamentalii cari s'au solidarizat cu raportul d-lui Bentoiu, susțin că la facerea acestui contract, s'au făcut afaceri veroase de sute de milioane, dar fără a putea da nume precise de cei ce au încasat banii, ci scot în relief vinovăția unor foști miniștri, cari prin măsurile luate, ar fi contribuit la dispariția unor acte. Național-Tărăniștii au depus un contra raport prin care arată că partidul Liberal cât a stat la guvern, n'a inzeștră armata, iar acum îi acuză pe ei pe nedrept, făcând din această chestiune o armă de răsunare politică. Șeful partidului Național-Tărănișt în urma acestui raport a cerut audiență Suveranului pentru a expune punctul de vedere al partidului și atitudinea ce va lua-o pe viitor față de guvern.

Adevărul în această chestiune îl vom constata numai după debaterile parlamentare, unde se va da lupta cea mare pe această chestiune. Partea mai gingașă a acestei afaceri o formează „cazul Boila” pe care îl acuză de o îmbogățire rapidă agonisită, datorită legăturilor sale de rubedenie, dar care la comisia de control a averilor și-a putut dovedi originea averii sale, până la ultima centimă. Național-Tărăniștii îl apără, deși numai face parte din partidul lor, susținând, că atacurile îndreptate contra lui, îl vizează indirect pe d. Maniu, care este unchiul D-sale și pe care adversarii D-sale politici încearcă a-l compromite.

S. T.

Sosirea delegației sovietice la București

În urma reluării raporturilor diplomatice între România și Rusia, a sosit la București dl Ostrovski, ministrul Rusiei Sovietice la noi, însoțit de 45 funcționari, cari se vor instala în vechiul consulat al Rusiei țariste la București, iar România a numit pe dl Edmund Ciuntu ca ministru plenipotențiar la Moscova.

Asasinatul din Marsilia

Se știe că în luna Oct. pe pământul Franței a fost asasinat regele Alexandru al Jugoslaviei și ministrul de externe al Franței.

Poliția franceză și cea jugoslavă au stabilit că acest asasinat a fost pregătit în Ungaria, pentru a se lovi în statele cari s'au constituit pe ruinele vechii monarhii Jugoslavia a înaintat un memoriu sprijinit pe acte Ligii Națiunilor, acuzând Ungaria că a instruit și finanțat bandele teroriste, cu anumite scopuri politice. Acest memoriu se va debata de forul dela Geneva în luna aceasta și tot ce e posibil, se vor lua anumite măsuri pentru sancționarea Ungariei, care s'a dovedit a fi butoiul cu pulbere în Europa Centrală.

Serbarea zilei de 1 Dec. la Baia de Criș

Ziua de 1 Dec. în localitate a fost sărbătorită cu un deosebit fast, organizându-se o adevărată manifestare de solidaritate națională, demonstrând contra revizionismului.

Dimineața, la toate bisericile s'a oficiat câte un serviciu divin. Autoritățile civile și militare au luat parte la serviciul divin dela biserica ortodoxă, unde Păr. Florea într'o cuvântare simțită a arătat însemnătatea zilei. La ora 11 lumea s'a adunat în sala Casinei Române, unde elevii șc. de arte și meserii și acei prim. au recitat mai multe poezii și au intonat mai multe cântări patriotice.

Dl prof. Marusca a arătat momentele mai însemnate din istoria neamului românesc și jertfele Românilor în războiul mondial, pentru unitatea națională.

Dl prof. Mehedinu a vorbit despre drepturile Românilor asupra Ardealului, atacând pe acei ce flutură steagul revizionist.

Dl Petru Incicău, dir. șc. prim. a arătat suferințele Românilor pe timpul stăpânirii maghiare.

Impozite plătite cu bonuri

Ministrul de finanțe a decis ca să se achite de către contribuabili impozite pe 1932 și 1933 până la 1 Aprilie 1934 cu bonuri de impozite, ai căror titulari sunt contribuabili.

Până acum bonurile de impozite erau întrebuințate pentru plata datoriilor fiscale până la 1 Ianuarie 1932.

Nou birou de avocat la Brad

Dl. MIRCEA TISU, fost stagiar în Baroul Ilfov, pe lângă maestrul Emil Vasiliu — Cluj, completându-și stagiul în Baroul local și-a stabilit domiciliul profesional la Brad.

Ziarul nostru întrevăzând în D-sa un element promițător înregistrează aceasta cu plăcere, cu atât mai mult cu cât atât D-sa cât și colegul D-sale de birou dl Remus Gabor vor putea fi buni colaboratori ai ziarului, cum de altminteri s'au arătat și până acum prin articole semnate cu pseudonime ce s'au publicat la noi.

Urăm tinărului avocat carieră strălucită.

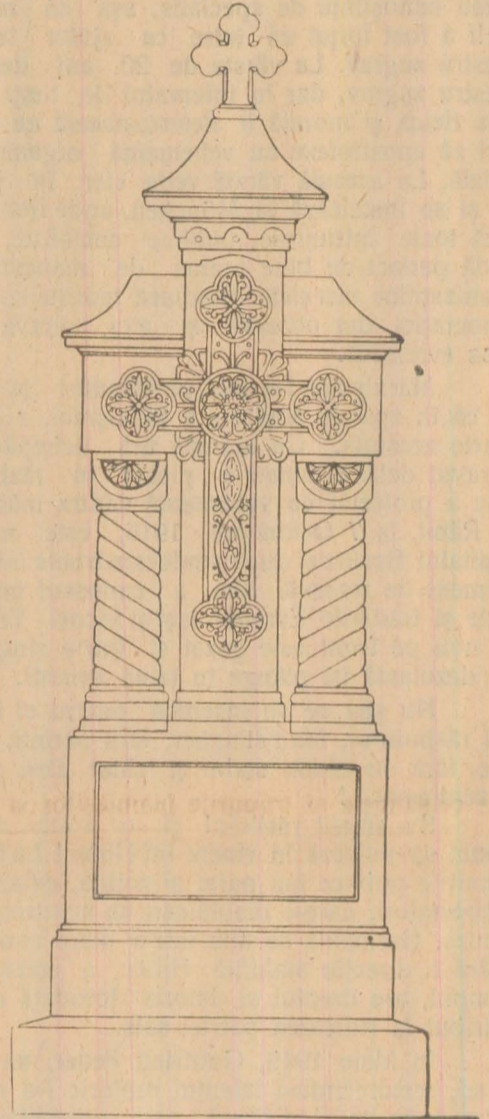
Despre Zarandul nostru

Citim în Ziarul Universul:

„Ținutul istoric al Zarandului este Pantheonul Ardealului și al întregului românism. Fiecare din munții, apele sau satele lui evocă o luptă, o răscoală sau un sfârșit eroic. Fiecare oraș e un capitol de istorie națională.

Numărul eroilor și martirilor care au sfințit cu sângele și moartea lor, ținutul Zarandului și văile Crișurilor, în luptele pentru libertatea și ideea națională este nespus de mare.

Corpul profesoral din Brad în frunte cu venerabilul fost director al liceului „Avram Iancu” din Brad — d. dr. I. Radu — au hotărât să preamărească prin zece troițe monumentale de piatră — lucrate cu multă artă de școala de meserii din Zlatna, de sub conducerea d. ing. D. Oancă — mărețele acte de eroism și de jertfă ale luptătorilor și martirilor Zarandului”

TROIȚĂ

Așa s'au așezat aceste troițe la Vălișoara unde valea Mureșului, desparte Zarandul de Hunedoara; la Mesteacău unde Horia a ridicat steagul revoluției dela 1783; la Hălmagiu, unde zeci de preoți români au pierit în fureile spânzurătorilor; la podul Crișului, între Gurahonț și Iosășel unde Ion Buteanu și alți martiri și-au sfârșit tragic dar demn, eroica lor viață închinată renașterii naționale.

La ridicarea acestor troițe a contribuit soc. „Mica” precum și fiecare lucrător al minelor de aur și de cărbuni din Brad și Gurabarza, ca omagiu pentru martirii cauzei românești...

G. Lungulescu.

AVIZ!

Cadouri prețioase de Crăciun și Anul-nou se pot procura numai în magazinul de ceasornicărie și bijuterii, al lui

IGNAȚIE SZIDOR din BRAD.

Nu cumpărați dela vânzători ambalanți sau din alte orașe, ceasornice sau bijuterii, pentru că numai la mine veți găsi prețurile cele mai solide și marfa garantată.

Cel mai mare asortiment!

Garantăm repararea ceasornicelor și bijuteriilor.

FONDAT ÎN 1903 BRAD.